

Gemensam nämnd för upphandling
Maria Östgren

Till Gemensam nämnd för upphandlings ledamöter
Till ersättare för kännedom

Gemensam nämnd för upphandling

Tid: Onsdag 27 april 2022, kl. 08:00

Plats: Teams

Ärenden

Dnr

1	Val av justerare	
2	Anmälan av extra ärenden	
3	Prisjusteringar utöver avtalsvillkor i samhällskritiska avtal	2022/68

Leif Pettersson
ordförande

Maria Östgren
kommunsekreterare

Val av justerare

Anmälan av extra ärenden

Prisjusteringar utöver avtalsvillkor i samhällskritiska avtal

Förvaltningens förslag till beslut

1. Gemensamma nämnden för upphandlingssamverkan beslutar att prisjusteringar utöver avtalsvillkor får tillåtas vad gäller samhällskritiska leveranser under 2022 och där lagstiftningen medger det.
2. Avtal med hög försörjningsrisk ska prioriteras i första hand.
3. Beslutet gäller från och med 1 maj 2022 och året ut. Beslutet kan komma att hävas om förutsättningarna ändras.

Beskrivning av ärendet

Till följd av pandemi och nu senare även kriget i Ukraina, har det skett en rejäl ökning av priser på en mängd olika varor, bland annat ökade bränslepriser.

Detta har medfört att situationen för de leverantörer som har avtal med Upphandlingscenter och levererar till våra samverkande kommuner, är ekonomiskt ansträngd. Risken är också att detta påverkar försörjningskedjorna, och kan innebära risk för att leveransen av varor eller tjänster uteblir.

För att inte riskera att kommunens leverantörer av samhällskritiska leveranser ska gå i konkurs och att samverkande kommuner står utan viktiga varor och tjänster kan prisjusteringar utöver avtalsvillkor kunna ske i de fall där lagstiftningen medger det.

Regleringen/prisjusteringen gäller i första hand de avtal som berör drivmedel, men kan bedömas gälla även i andra typer av avtal.

Med detta beslut får Upphandlingscenters chef, i samverkan med berörda verksamheter, godkänna prisjusteringar utöver avtalsvillkor i redan gällande avtal.

De kommunala bolagen rekommenderas se över sina avtal och tillse att de samhällskritiska leveranserna säkras genom motsvarande beslut, eller på annat sätt.

Beslutet gäller under år 2022 med start 1 maj 2022. Annat beslut kan komma tillstånd om förutsättningarna ändras.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet kan innebära ökade kostnader för kommunerna och dess verksamheter. Justering av priser kommer att ske genom kvartalsvisa prisändringar under 2022.

Utvecklingen kommer löpande analyseras och kommenteras i samband med rapportering till nämnden samt vid delårsbokslut per augusti för UhC.

Anders Karlin
Verksamhetschef

Bilagor

Prisjusteringar utöver avtalsvillkor för samhällskritiska avtal

Beslut skickas till

Falu kommun
Borlänge kommun
Avesta kommun
Gagnefs kommun
Hedemora kommun
Säters kommun
Ludvika kommun
Akten

Upphandlingscenter

FALUN BORLÄNGE REGIONEN

**Prisjusteringar utöver avtalsvillkor
för samhällskritiska avtal**

2022-04-25

Upphandlingscenter
FALUN BORLÄNGE REGIONEN

Prisjusteringar utöver avtalsvillkor för samhällskritiska avtal

Nuläge

- Under våren har kommunernas leverantörer drabbats av stora kostnadsökningar på bränsle.
- Fortsatt högt tryck från leverantörsmarknaden och att man vill justera priser utöver avtalsvillkor, risk för konkurser.
- Risk för samhällskritiska funktioner; uteblivna leveranser, förseningar.
- Många avtal har fasta priser under en lång period, vissa upp till 3 år.
- Adda planerar prisjusteringar utöver avtalsvillkor, flera andra kommuner planerar att göra samma.
- SKRs chefsekonom tror inte staten kommer att gå in och stödja företagen.
- Ca 1 300 avtal totalt för samverkande kommuner. En grov uppskattning av vilka avtal som är samhällskritiska avtal har genomförts.

Ärendet

- Till följd av av pandemi och nu senare även kriget i Ukraina är det en ansträngd situation för flera av samverkande kommuners leverantörer, bland annat genom kraftigt ökade bränslepriser. Försörjningskedjorna är även påverkade vilket kan leda till stopp i leveransen av varor.
- För att inte riskera att kommunernas leverantörer av samhällskritiska leveranser ska gå i konkurs och att kommunerna står utan viktiga varor och tjänster behöver prisjusteringar utöver avtalsvillkor kunna ske i de fall där lagstiftningen medger det.
- Med detta beslut får Upphandlingscenters chef, i samarbete med berörda verksamheter, godkänna prisjusteringar utöver avtalsvillkor för kommunernas samhällskritiska avtal.
- De kommunala bolagen rekommenderas att se över sina avtal och tillse att de samhällskritiska leveranserna säkras genom motsvarande beslut eller på annat sätt.
- Beslutet gäller under år 2022 och kan komma att ändras.

Ekonomiska konsekvenser

- Beslutet kan innebära ökade kostnader för kommunerna och dess verksamheter.
- Justering av priser kommer att ske genom kvartalsvisa prisändringar under 2022.
- Utvecklingen kommer löpande analyseras och kommenteras i samband med rapportering till nämnden samt vid delårsbokslut per augusti för UhC.

Beslut

Förslag till beslut

1. Gemensamma nämnden för upphandlingssamverkan beslutar att prisjusteringar utöver avtalsvillkor får tillåtas vad gäller samhällskritiska leveranser under 2022 och där lagstiftningen medger det.
2. Avtal med hög försörjningsrisk ska prioriteras i första hand.
3. Beslutet gäller från och med 1 maj 2022 och året ut. Beslutet kan komma att hävas om förutsättningarna ändras.

Rätt rustad för strategisk försörjning avseende varor och tjänster 2022 - Våra förutsättningar

Samarbete över kommungränserna

Tjänster

- Samordnade upphandlingar
- Avtalsförvaltning
- Kommunansvarig upphandlare
- Kvalitetssäkring byggentreprenader
- Direktupphandlingar
- Rådgivning och stöd
- Utveckling och utredning
- Utbildning

Samverkande kommuner

FALUN

BORLÄNGE

GAGNEF

HEDEMORA
KOMMUN

LUDVIKA
KOMMUN

SÄTERS KOMMUN

Styrande dokument

- **Samarbetsavtal och Reglemente**
Ansvarsfördelning mellan Nämnden och samverkande kommuner.
- **Upphandlingspolicy**
Policyn innehåller riktlinjer utöver lagen om offentlig upphandling.
- **Nämndplan**
Nämndplanens syfte är att förtydliga de ansvarsområden och uppdrag som de sju samverkande kommunerna överlämnat till Nämnden genom samarbetsavtal och reglemente.
- **Upphandlingsplan**
Nämnden fastställer årligen 2-årig upphandlingsplan.

En offensiv upphandlingspolicy – för goda affärer, regional tillväxt och hållbar utveckling

3 Strategiska och effektiva inköp

Upphandling är ett viktigt strategiskt verktyg som ska skapa goda affärer. Den väger samman verksamhetens behov av kvalitet, service och totalkostnad med miljömässigt och socialt hållbar utveckling.

Hållbarhetskrav (ekonomiska, miljömässiga, sociala, arbetsrättsliga) ställs där så är behövligt, möjligt och rimligt. Där hållbarhetsvinster kan uppnås och de ekonomiska konsekvenserna är möjliga att ta, ska sådana produkter efterföljas i upphandlingarna.

Vid upphandling ska även informationsriktighet beaktas. Detta genom att väga in och agera för att skydda individens fri- och rättigheter, kommunens verksamhet och samhället i stort.

” Upphandlingscenter ska vara en ledande upphandlingsorganisation inom offentlig sektor.

3.1 De gemenskrätsrättsliga principerna och affärsmässighet

Kommunerna är upphandlande myndigheter utifrån EU-direktivet (2014/24/EU) om offentlig upphandling. De unionsrättsliga principerna om icke diskriminering, lika behandling, transparens och öppenhet, proportionalitet samt ömsesidigt erkännande är grunden för svensk upphandlingslagstiftning och ska styra kommunernas arbete.

Kommunernas upphandlingar ska präglas av affärsmässighet genom att nyttja marknadens konkurrens, föra tidig dialog med marknaden, genom att ställa relevanta och rimliga krav, ha tydliga utvärderingsmodeller, använda beprövade allmänna beställningsförfaranden, behandla alla anbudsgivare lika och göra upphandlingarna köpa.

3.2 God affärsetik

Våra leverantörskontakter ska kännetecknas av god affärsetik, objektivitet och likabehandling. Leverantörerna är viktiga och ska känna trygghet i relationen med kommunerna.

Affärsetik innefattar affärsmässighet, att inte ta ovidkommande hänsyn, samt ett etiskt agerande.

» Anställa i kommunerna ska inte ha personliga intressen hos anbudsgivare eller leverantörer (jfr) som kan påverka handläggningen av en upphandling eller ett avrop.

» Inga orimliga eller onödiga krav ska ställas, som gynnar eller missgynnar någon anbudsgivare/leverantör.

» Redovisning av beslut i upphandlingar ska, efter fattat tilldelningsbeslut, vara öppna och tydliga.

» Viktig information ska inte utlämnas på annat sätt än vad som är tillåtet eller tvungna enligt gällande lagstiftning.

» Rese- och logikostnader för anställda i kommunerna ska alltid beaktas av kommunen vid besök hos, eller resor med, leverantörer eller anbudsgivare.

» Gävar och tjänster från tidigare, befintliga eller potentiella leverantörer får inte mottas.

» Leverantörer eller anbudsgivare ska inte lovas något eller utnyttjas på ett sätt som det saknas befogenhet för eller laglig möjlighet att uppfylla.

» Ett gott affärsetiskt agerande gör kommunerna till trovärdiga aktörer i upphandlingarna.

4 Marknad och konkurrens

4.1 Tidig dialog med marknaden

Vi tillämpar dialog med marknaden, genom tidig dialog inför upphandlingar. Dialogen föra med potentiella leverantörer och marknadens aktörer för att främja goda affärer och stötka vårt anseende som avtalspart.

4.2 Hänsyn till små och medelstora företag

Kommunerna strävar efter en varierad leverantörsmix där även mindre företag ingår. För att främja tillväxt och sysselsättningsökning bör små och medelstora företags perspektiv beaktas så att de kan och vill delta i våra upphandlingar, där så är ekonomiskt och lagligt möjligt. Ambitionen är att små och medelstora företag ges möjlighet att delta. Dessa kan ha fördelar som vi ska försöka tillvarata, vilket kan innebära att mindre företag aktivt söker samarbete eller kontakt för att presentera sina företag. Näringslivet och idéburen sektor ska uppleva kommunerna som en attraktiv partner för framtida affärer.

Genom att möjliggöra uppdelning av kontrakt i mindre delar, teckna avtal med flera leverantörer samt undvika formala som upplevs överflödigt främjas möjligheten för fler leverantörer att lämna anbud i upphandlingar.

Vid planeringen av upphandling och inköp ska hänsyn tas till mindre företags behov av information och framförhållning. Detta kan ske genom tidig dialog med leverantörerna, såsom informations- eller dialogmöten, Request For Information (RFI) eller externa remiss samt genom att informera om kommande upphandlingar på hemsidor.

4.3 Ramavtal och köprohet – Avtal ska hållas

Det är viktigt att både leverantörerna och kommunerna uppfyller ingången avtal vid samliga inköp. De ramavtal eller dynamiska inköpsystem som kommunerna tecknat eller på annat sätt är avtalspart i ska nyttjas.

Uppföljning av leverantörer och avtal ska ske regelbundet och på ett systematiskt sätt. Ställda krav ska vara möjliga att följa upp.

4.4 Direktupphandling

Vid s.k. lågt värde i lagen om offentlig upphandling kan direktupphandling användas med beaktande av ”Riktlinjer för direktupphandling” enligt tillämpningsanvisningarna.

I undantagsfall kan direktupphandling även tillämpas om synnerliga skäl föreligger.

” Avtalsförvaltning inklusive uppföljning är ett åtagande alla upphandlande myndigheter har.

Genom god avtalsförvaltning ser kommunerna till att både vi och leverantörerna uppmuntras att vara konstruktiva och att parterna utvecklar samarbetet även under pågående avtalsperioder.

5 Samhälleliga mål/Hållbarhetsmål

5.1 God hushållning med resurser

Varje inköp som medför förbrukning av varor, material eller energi ska vara väl motiverade.

Alternativ som innebär att inköpet bidrar till undvikas eller undvikas med hjälp av tjänsten, återbruk eller återvinning ska alltid övervägas. Öfverflödigt material används för att bidra till hållbar utveckling globalt och lokalt.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

5.2 Miljökrav som strategiskt verktyg

” Ambitionen är att alla upphandlingar ska ha någon form av miljökrav.

Agenda 2030 och de nationella miljömålen är utgångspunkter vid upphandling. Särskild vikt läggs vid målet om netto noll utsläpp av växthusgaser år 2045. Miljökrav som ska minska belastning på miljön ställs i alla upphandlingar.

Drivande miljökrav ställs i upphandlingar av varor och tjänster som innebär betydande miljöpåverkan och som omfattar stora volymer. Vid kravställande på material vid upphandling av byggnadsverksamhet ska miljöprestanda och klimattryck alltid tas i beaktande.

5.3 Sociala och etiska krav som strategiskt verktyg

Kommunerna ska ta stort ansvar i frågor om social hållbarhet och endast ingå avtal med de aktörer, som uppfyller ställda sociala krav. Sociala krav ska alltid ställas och en bedömning ska göras gällande vilka sociala, etiska och arbetsrättsliga faktorer som är relevanta.

Sociala villkor kan exempelvis vara ökad möjlighet till sysselsättning, reserverad upphandling, etiska krav, jämställdhet, antidiskriminering och arbetsrättsliga villkor.

Vid risk för brott mot mänskliga rättigheter eller för oskäliga villkor ska etiska krav och krav på arbetsrättsliga villkor ställas.

Inköpta produkter och tjänster ska vara framställda under förhållanden som är förenliga med ILO:s kärnkonventioner nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182, FN:s barnkonvention, artikel 32, det arbetsskyddet och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i tillverkningslandet och den arbetslöshetslagstiftning som minimerar och det socialförsäkringsnytt som gäller i tillverkningslandet.

Kraven ska vara förenliga med unionsrätten och anges i upphandlingsdokumentet som s.k. särskilda kontraktvillkor.

Nämndplan - Våra inriktningsmål 2022-2024

Sju inriktningsmål

- Upphandling används som ett strategiskt verktyg att nå våra samverkande kommuners mål
- Vi sparar pengar åt våra samverkande kommuner
- Vi arbetar genomgående med hög kvalitet
- Social hållbarhet är för oss självklart och där ligger vi i framkant
- Miljömässig hållbarhet är för oss självklart och där är vi drivande inom resurshushållning
- Vi är bäst på regional tillväxt
- Vi arbetar ständigt för nya och bättre lösningar för våra samverkande kommuner

Upphandlingscenter

FALUN BORLÄNGE REGIONEN

FALUN BORLÄNGE AVESTA GAGNEF HEDEMORA LUDVIKA SÄTER